

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

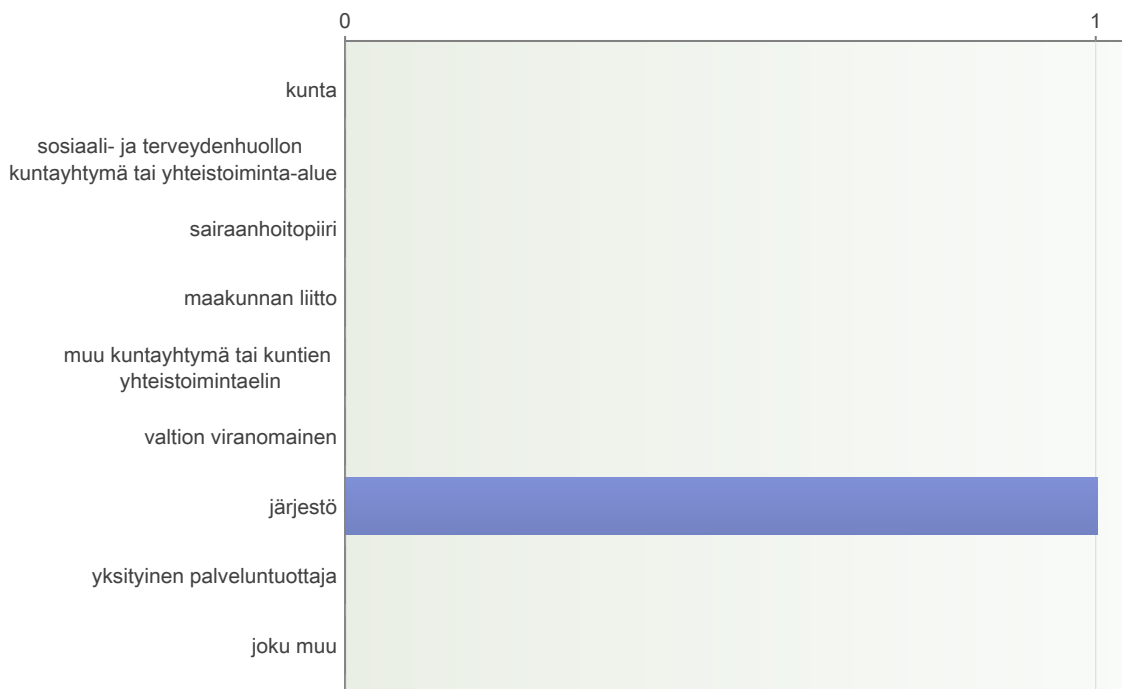
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Aivoliitto ry	Tiina Viljanen	tiina.viljanen@aivoliitto.fi, 0408331511	15.11.2017	johtoryhmä

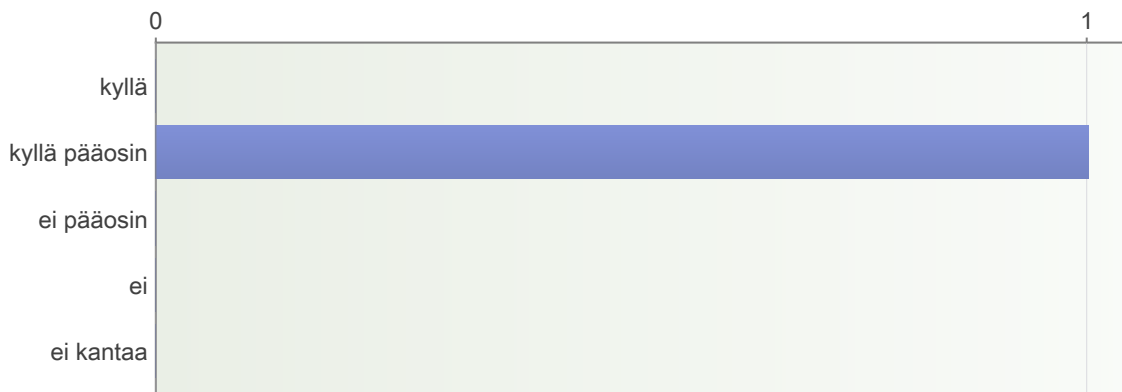
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

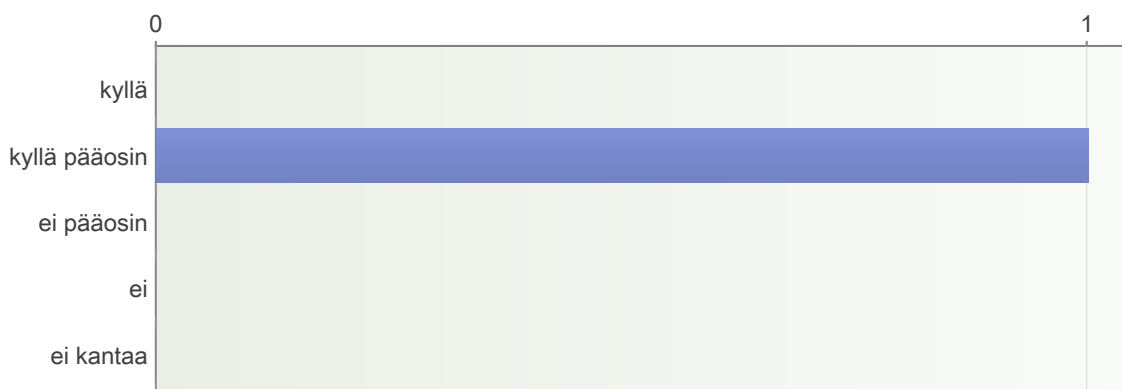
Vastaajien määrä: 1

- Henkilöt, jotka kaipaavat tukea ja ohjausta, tulee ottaa erityisesti huomioon valinnanvapauden rajoja määriteltäessä. Henkilöt, joilla on esim. kognitiivisia ja kommunikoinnin vaikeuksia, tulee ohjata ja opastaa palveluihin. Puhevammaisille henkilöille tulee turvata tulkkaukspalvelut. Moniammatillinen osaaminen tulee turvata myös tilanteessa, jossa kaikkia asiantuntijoita ei ole paikallisesti saatavissa.

Aivoverenkiertohäiriöiden (AVH:n), osalta kuntoutuksen tulee olla lakisääteistä ja valtakunnallisesti valvottua, jotta jokainen sairastunut saa oikea-aikaisen, välittömän akuuttikuntoutuksen. Moniammatillisuus ja välitön kuntoutukseen pääsy ovat ainoa keino turvata yhdenvertaisuus.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

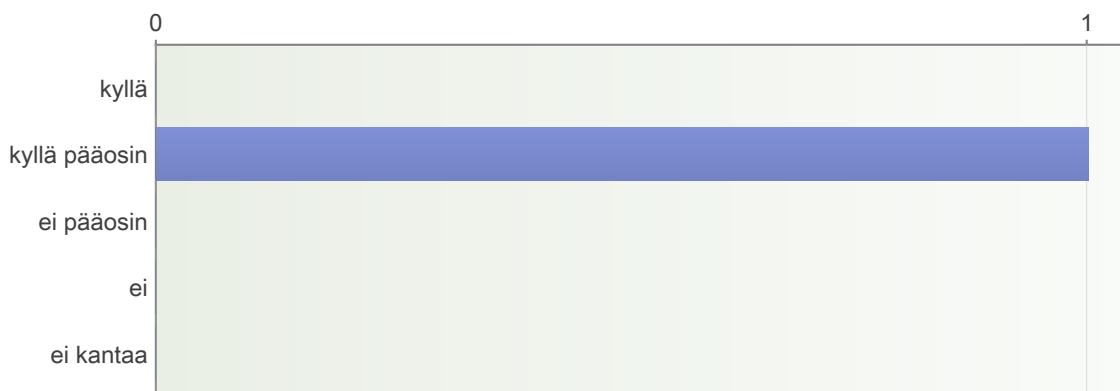
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan tulee olla erittäin valveutunut ja hänellä tulee olla tarjolla ammatillista tukea pystyäkseen valitsemaan oman hoitonsa ja kuntoutuksensa AVH:n jälkeen, jotta hän pystyy tekemään oman kokonaishyvintönsä turvaamiseksi oikeita valintoja.

AVH-kuntoutuksessa vain lakisääteinen, normeihin sidottu toimintamalli moniammatillisesti ja riittävän suuren väestöpohjaan perustuen turvaa parhaan mahdollisen tuloksen niin potilaan kuin yhteiskunnankin osalta.

7. 3.Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

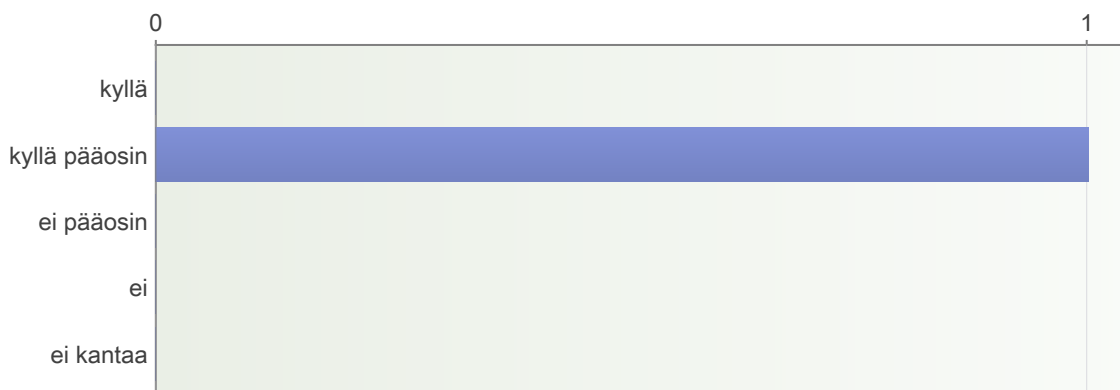
Vastaajien määrä: 1

- Viitaamme jälleen asiakkaan kompetenssiin tehdä oikeita valintoja vakavan sairauden hoidon ja kuntoutuksen osalta; henkilöllä saattaa olla vaikeita kognitiivisia vaikeuksia, joilloin tarvitaan moniammatillista osaamista päätöksenteon tueksi.

Käytimme aiemmassa lausunnossa esimerkkiä, jossa henkilö saa AVH:n (68 suomalaista päivässä), hänet viedään kiireellisen hoidontarpeen takia lähimpään neurologian akuuttihoitoyksikköön. Sen jälkeen tarvitaan päätös akuuttikuntoutusyksiköstä. Miten turvataan oikea ja tarkoituksenmukainen päätös?

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

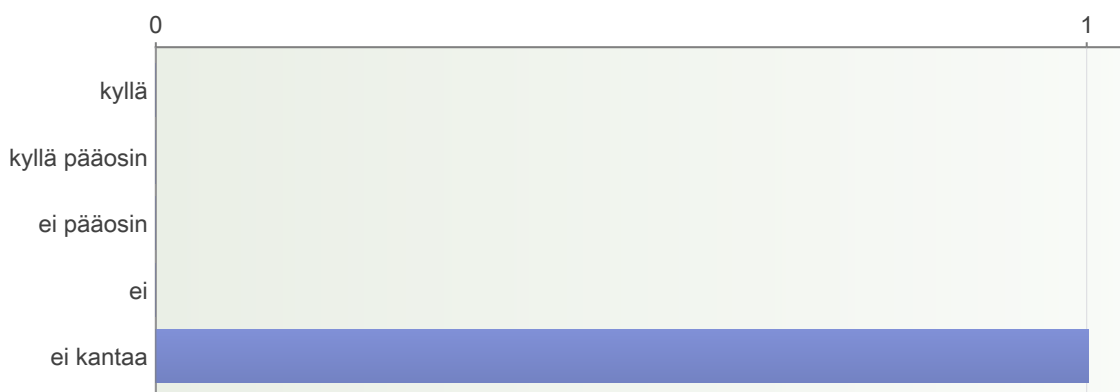
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakas tarvitsee tuekseen selkeän moniammattillisesti laaditun hoito-, kuntoutus- ja palvelusuunnitelman-

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

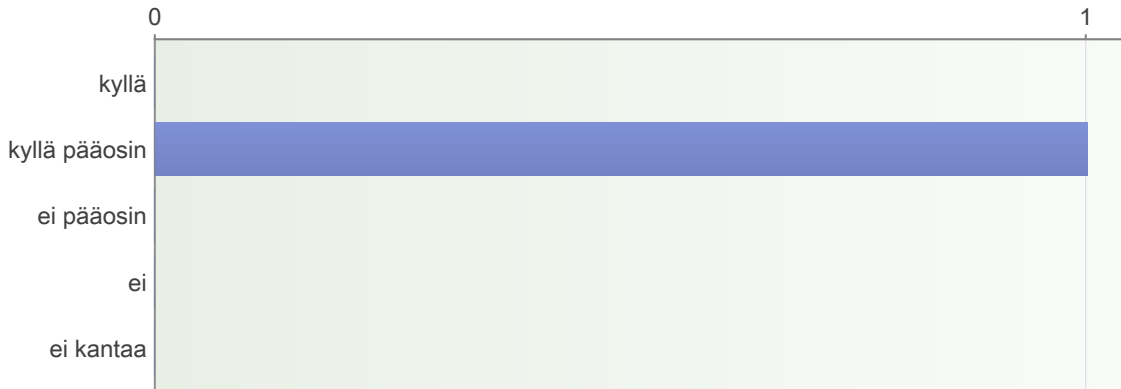

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

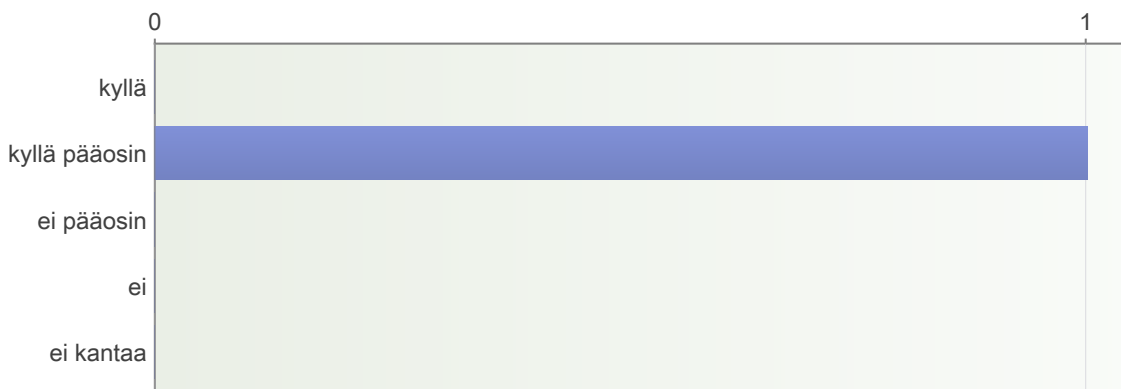
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kunhan maakunnan valvonta ja seuranta toteutuvat.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

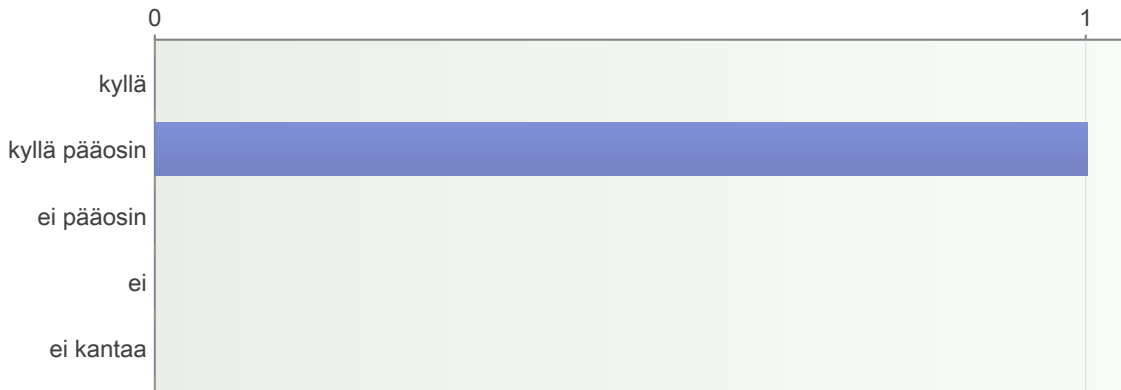
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Toimintatapoja on muutettava siten, että kokonaisvaltainen hoito- ja kuntoutus toteutuu moniammatillisesti. Tärkeää on varhaisen hoidon ja kuntoutuksen sekä sosiaalisen tuen tarpeen tunnistaminen

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

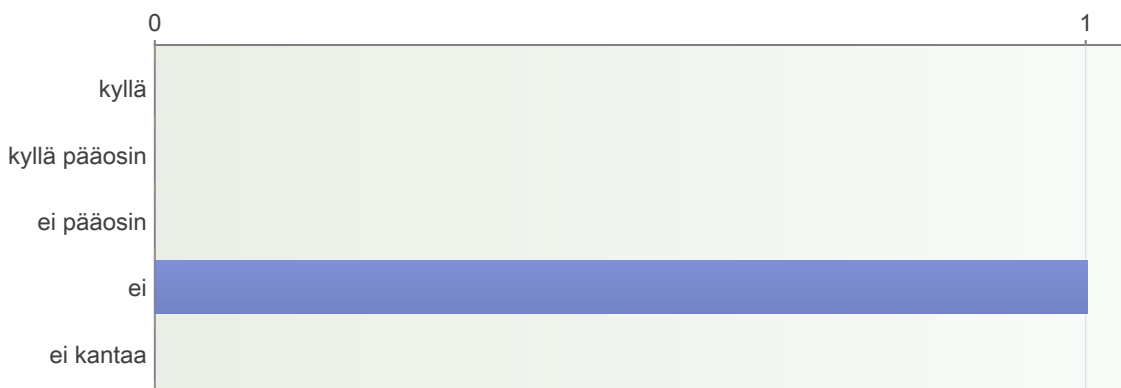
18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säästöt syntyvät, kunhan palvelut kohdennetaan ennaltaehkäisevään toimintaan, oikean hoito- ja kuntoutuspolun löytymiseen ja moniammatilliseen osaamisen hyödyntämiseen.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- vrt. jo tehty päätös Meri-Lapissa, jossa asiakkaalla ei ole jatkossa vaihtoehtoja. Mihin vaihtoehtoon palveluntuottajan palveluja voidaan verrata?

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

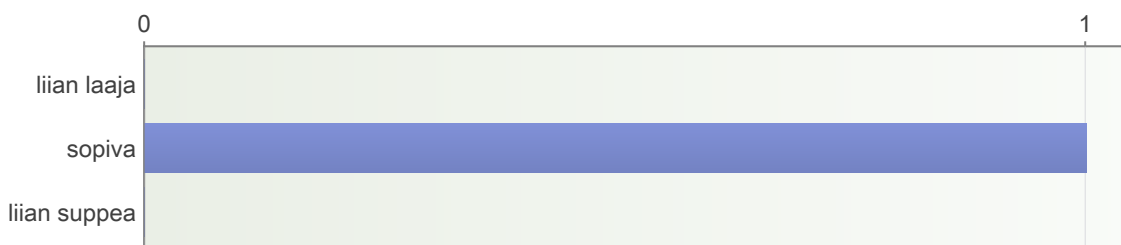

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

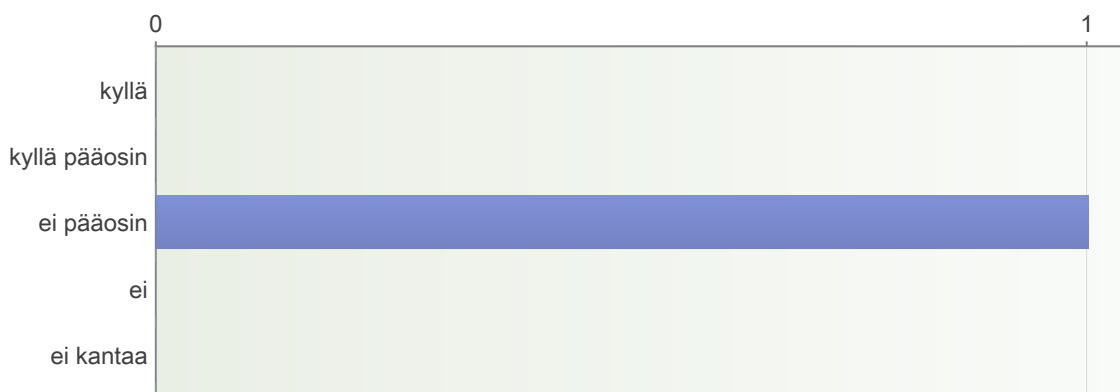

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

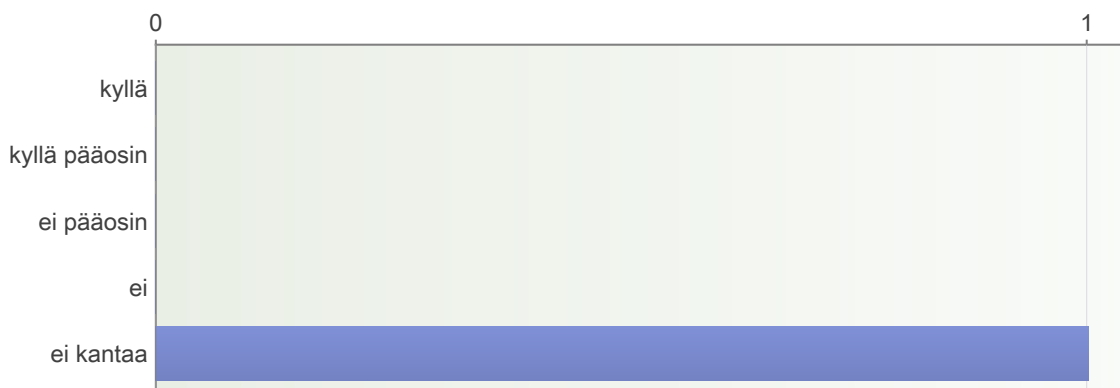
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaat tulevat tarvitsemaan tukea oikeiden palvelujen löytymisessä ja myös ilmoittaessaan palvelujen valinnasta.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

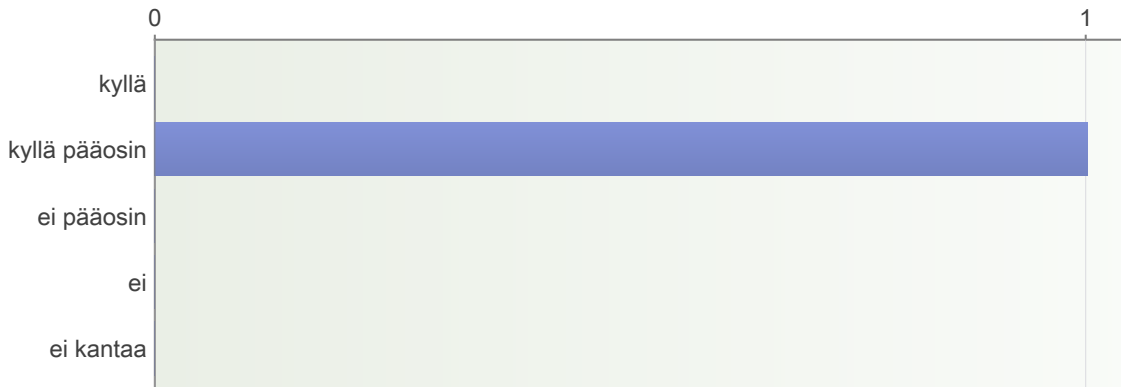

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

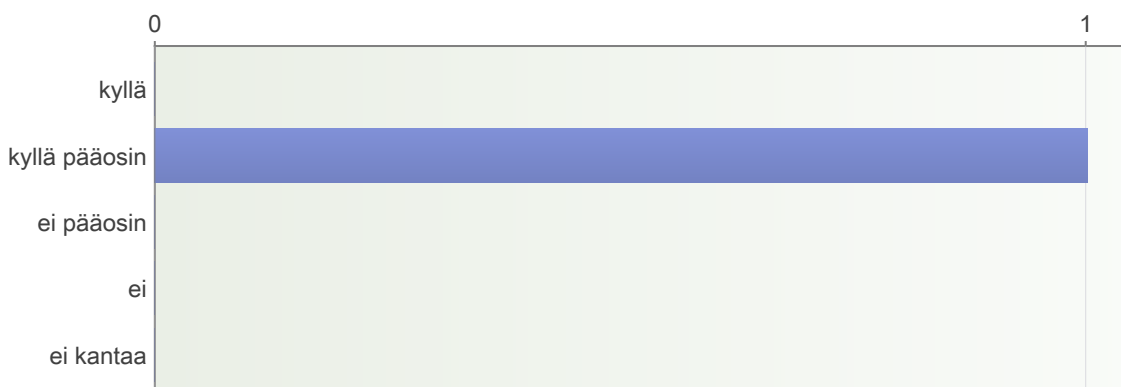
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalipalvelujen järjestäminen on turvattava riittävällä ja ammattitaitoisella (sosiaalityöntekijän pätevyuden) henkilökunnalla. Tällä hetkellä sosiaalipalveluissa on aivan liian vähän kelpoisuuden omaavaa henkilökuntaa.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

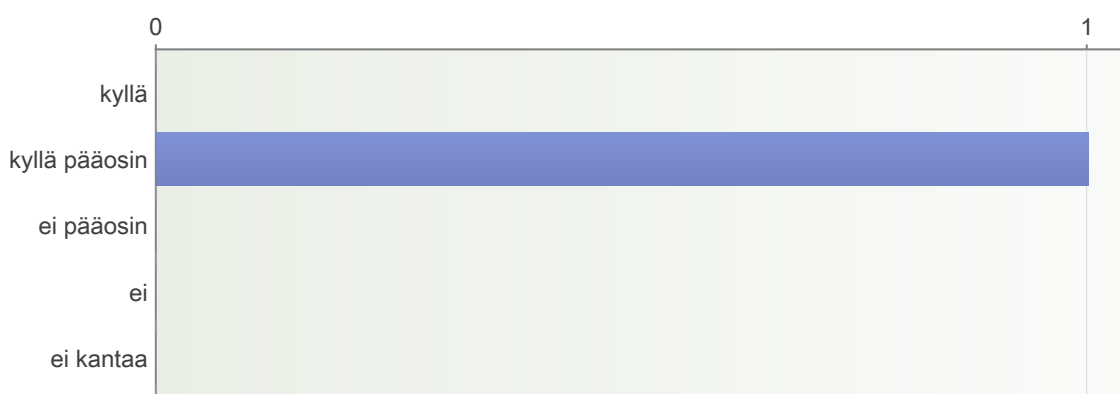
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tässä on pidettävä huolta siitä, että asiakkaalla on riittävät edellytykset valinnan tekemiseen. Viittaamme jälleen kerran kognition ja kommunikoinnin vaikeuksiin.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vastauksen tarkennus kuten edellä.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tässä on pidettävä huolta siitä, että asiakkaan palvelutarpeen muuttuessa myös asiakassetelin käyttömahdollisuus tarkistetaan siten, että esim. hoito ja kuntoutus ei vaarannu. Asiakassuunnitelman merkitys korostuu.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

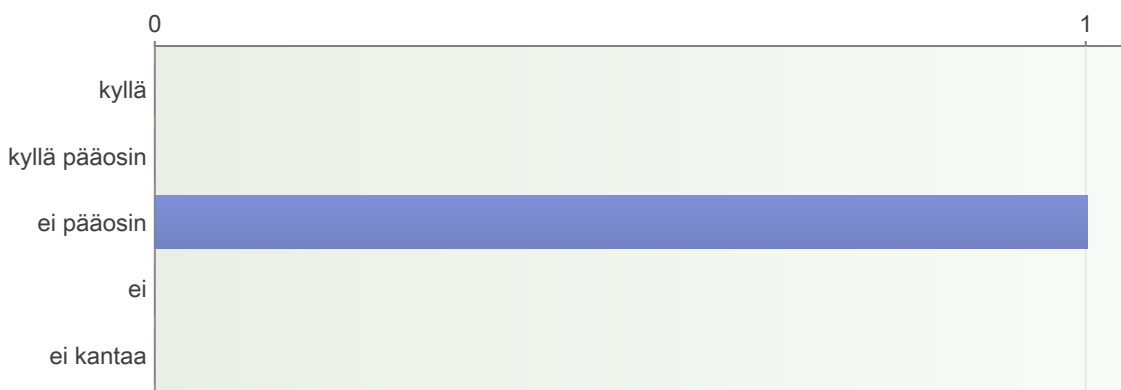

38. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

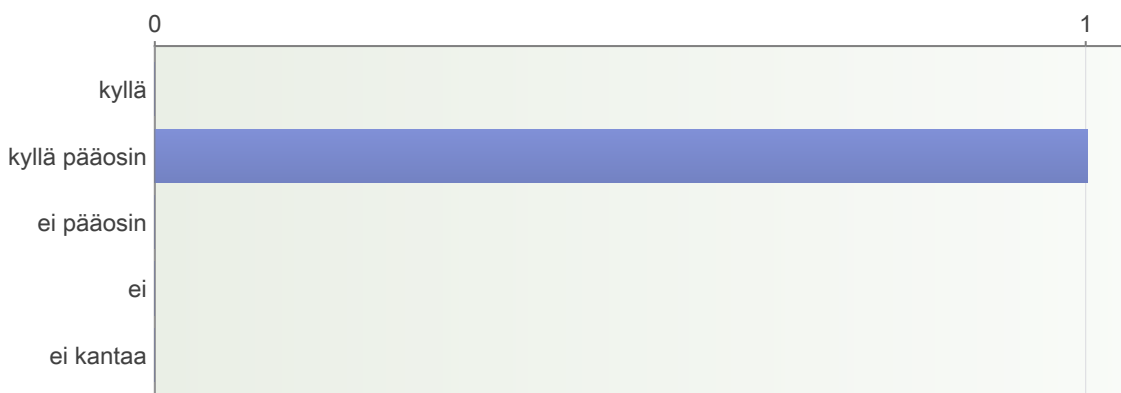
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Erikoissairaanhoidon palvelut on määriteltävä siten, että kaikki maakunnat toimivat yhtenäisesti, sillä vain näin voidaan turvata kansalaisille yhdenmukaiset palvelut asuinpaikasta riippumatta. Rajaamaton palveluiden järjestämismahdollisuus altistaa maakunnan valitsemaan edullisimman vaihtoehdon ottamatta huomioon sitä, mikä on asiakkaan hoidon ja kuntoutuksen kannalta tarkoituksenmukaista. Tällöin vaarantuu mm. moniammatillinen hoito ja kuntoutus.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kaikki asiakkaat eivät pysty tekemään oman hyvinvointinsa kannalta tarkoituksenmukaisia valintoja. Neuvonnan ja ohjauksen merkitys sekä sanktiot laiminlyöntien osalta tulee kirjata riittävän selkeästi.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

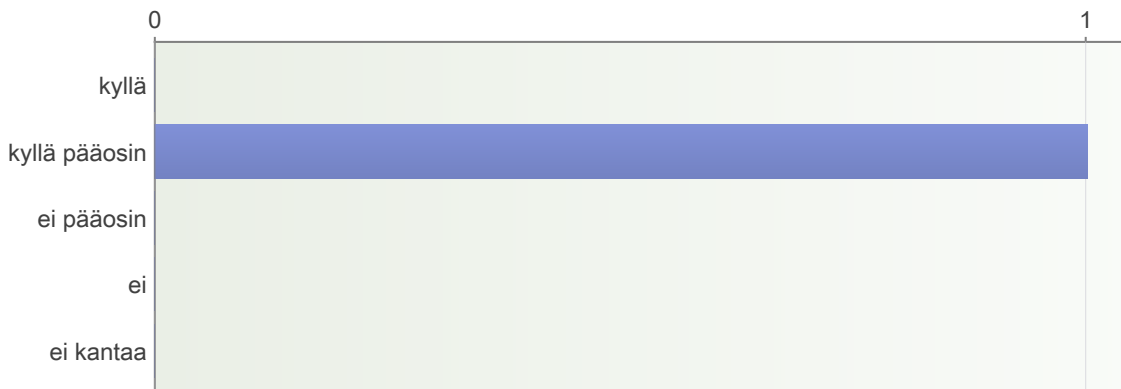
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tässä on tärkeä pitää huolta siitä, että maakunnan valvonta toteutuu ja myös siitä, että valtionhallinto valvoo maakuntien toimintaa riittävästi.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

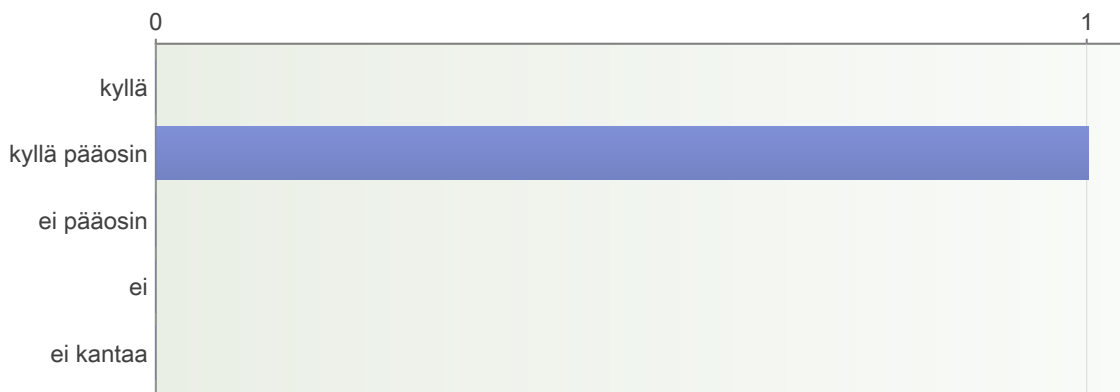
46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan yksilölliset tarpeet tulee ottaa huomioon palvelujen toteutuksessa, joten asiakkaalla ei välttämättä voi olla vaikutusmahdollisuutta palvelujen toteutukseen kaikelta osin. Jälleen kerran neuvonnan ja ohjauksen merkitys korotuu.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

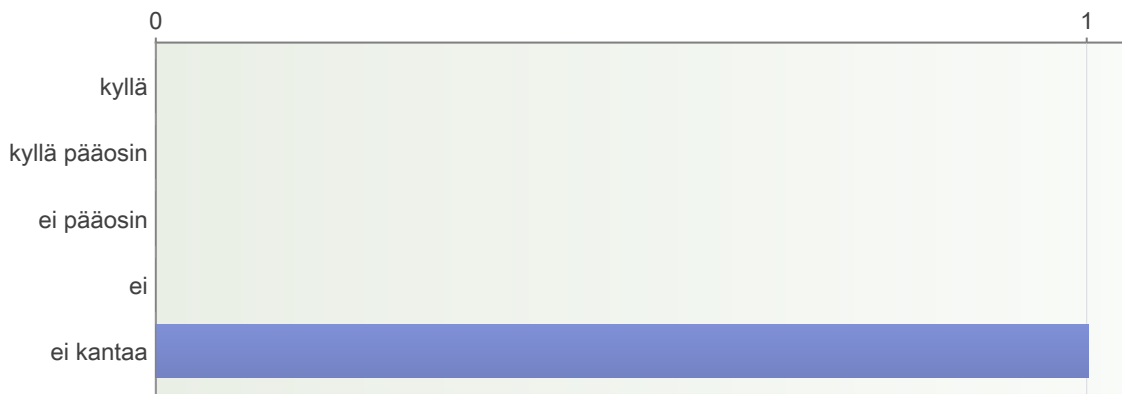
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassuunnitelman päivitys tulee tapahtua riittävän usein ja moniammatillisesti, jotta hoito, kuntoutus ja muu palvelujen tarjonta vastaa asiakkaan kulloistakin tarvetta.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

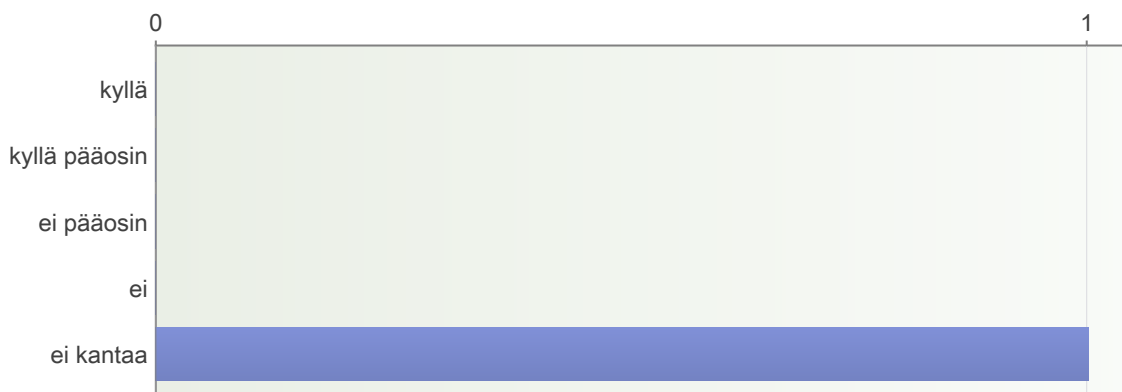

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

52. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

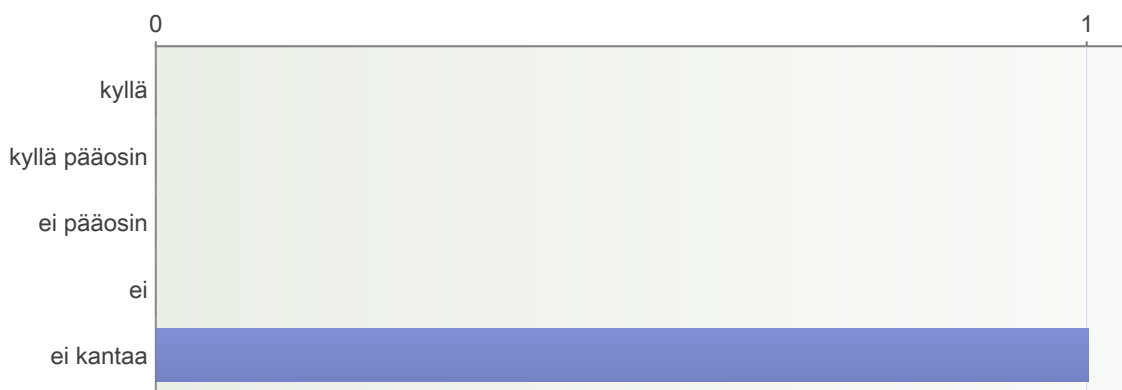

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

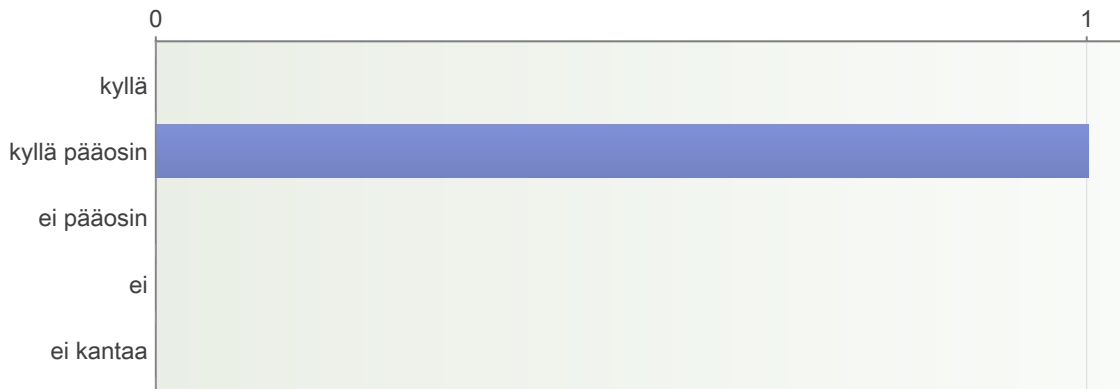
56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Miten huomioidaan riittävästi palvelutarpeen muutos?

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

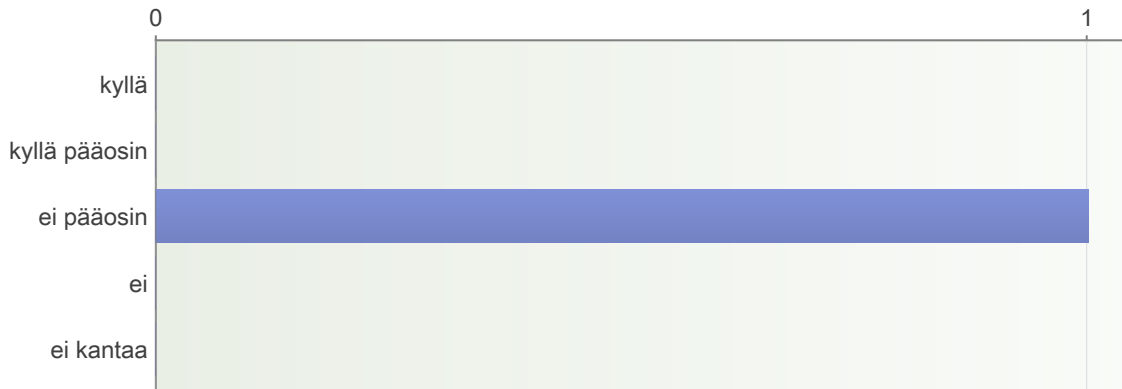

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

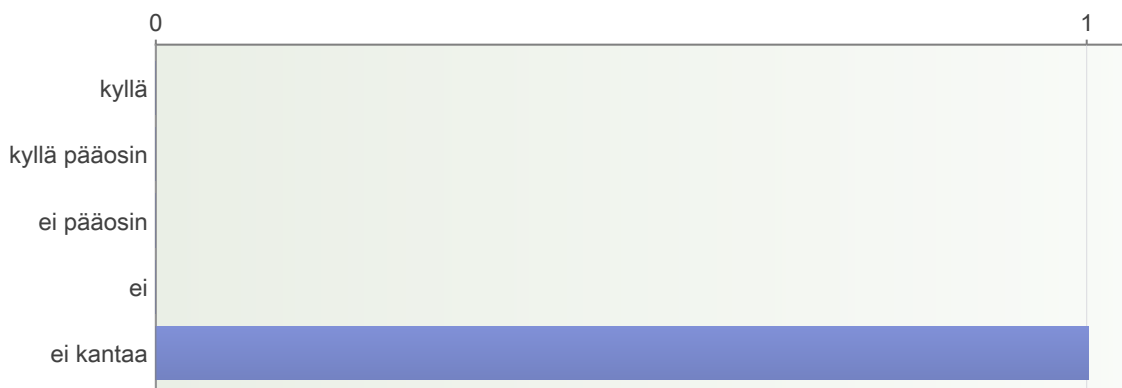
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelutarjonta ei voi perustua vain hintaratkaisuihin, vaan sen tulee perustua myös palvelujen laatuun, jotta tarkoituksenmukainen hoito ja kuntoutus voidaan turvata

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

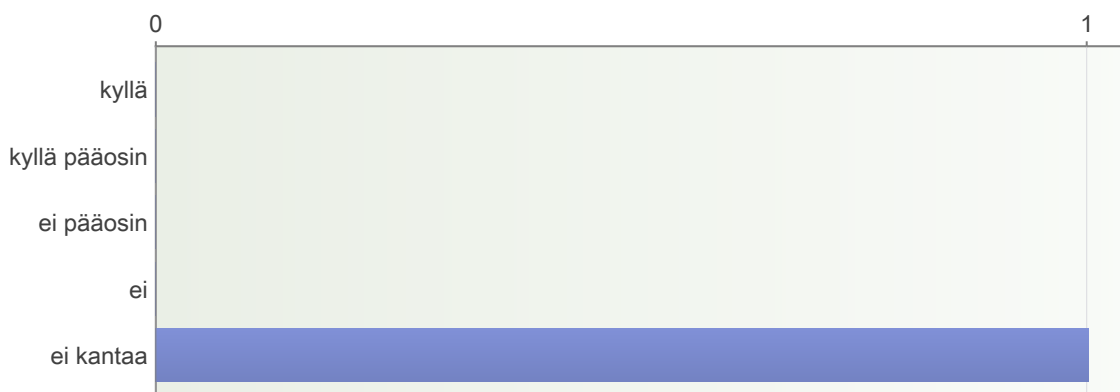

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

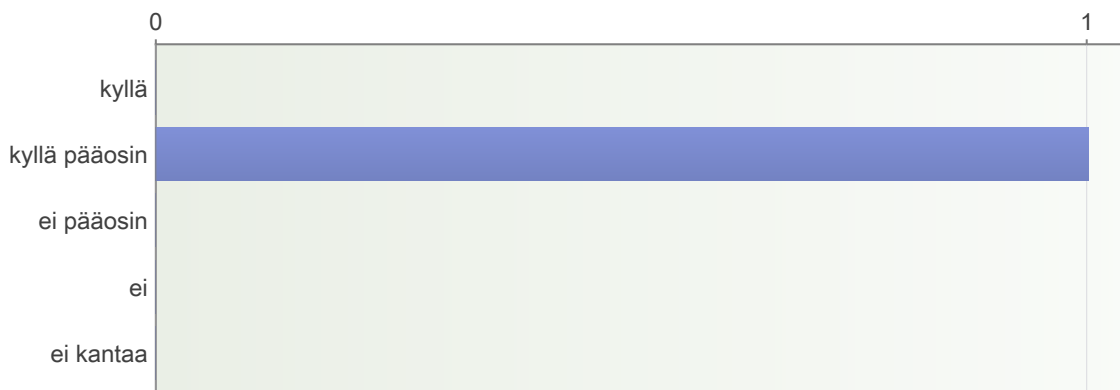

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

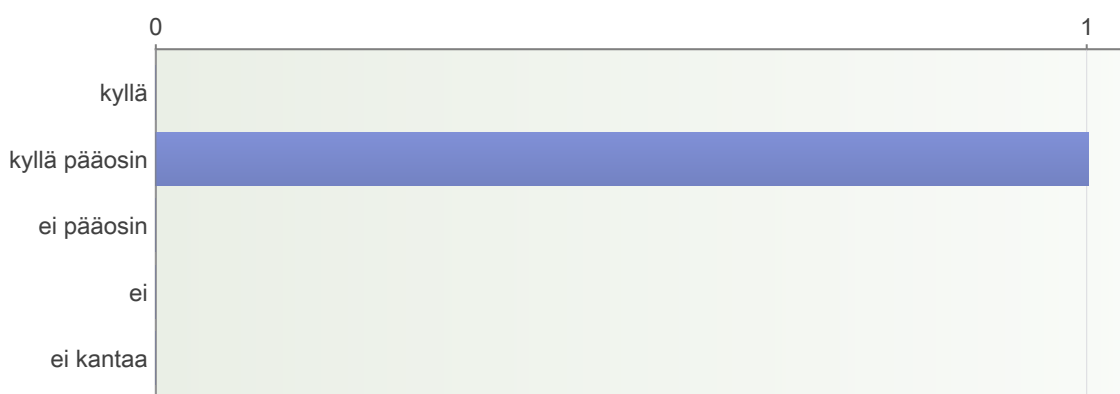

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

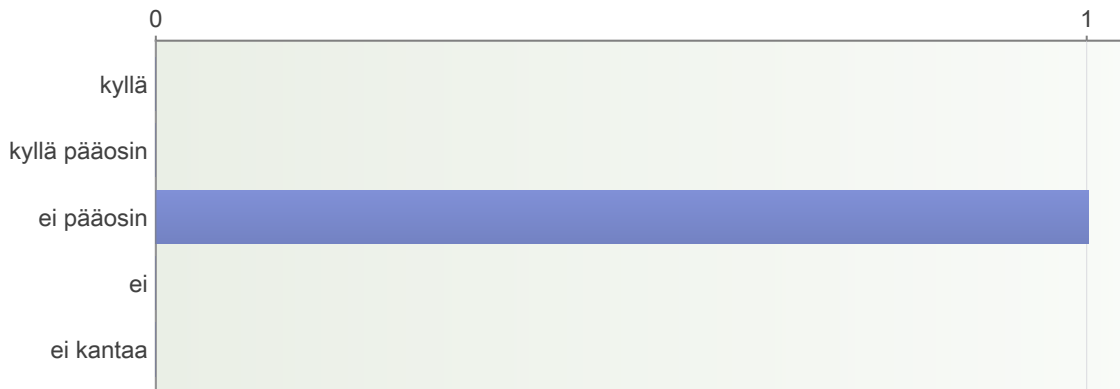
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelutarjonnassa pitää ottaa vahvasti huomioon palvelujen laatu, jotta palveluntuottajat saadaan samalle lähtöviivalle.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan kompetenssi valita palvelut on iso kysymys samoin kuin maakuntien mahdollisuus tarjota asiakkaille yhdenvertaisia palveluja.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Aivoliitto on huolissaan sekä AVH:n sairastaneiden että afaattisten henkilöiden ja perheiden, joissa lapsella ja nuorella on kielellinen erityisvaikeus, mahdollisuuksista vaikuttaa omaan hoitoonsa ja kuntoutukseensa. Näissä kohderyhmissä (AVH 100 000 ja Kielellinen erityisvaikeus, alle 18-vuotiaita 70 000) on ihmisiä, jotka eivät pysty tekemään valintoja palvelujen osalta. Neuvonnan ja ohjauksen sekä palvelutarjonnan tulee olla todella ammattitaitoista, jotta he saavat parhaan mahdollisen tuen, hoidon ja kuntoutuksen.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Aivoliitto kantaa huolta erityisesti seuraavista asiakokonaisuuksista:
  1. Kuinka aivoverenkiertohäiriön sairastaneen henkilön hoito, akuuttikuntoutus ja kuntoutus hoidetaan jatkossa siten, että hoitoketju ja tiedonkulku potilaan tilanteesta voidaan turvata
  2. Kuinka henkilö, jolla on afasia tai kognitiivisia vaikeuksia pystyy tekemään oman terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta oikeita ratkaisuja
  3. Kuinka perhe, jossa lapsella ja nuorella ja toisinaan myös vanhemmallakin on kielellinen erityisvaikeus saa tukea ensinnäkin lapsen osalta varhaiseen tunnistamiseen ja sen jälkeen riittävään kuntoutukseen riippumatta asuinpaikasta ja palvelutarjonnasta.
  4. Mikä on yliopistosairaaloiden rooli tulevassa sotessa, jos jatkossa maakunta on päättävä taho: miten turvataan erikoissairaanhoidon palvelut, jotka ovat ensiarvoisen tärkeitä juuri neurologian ja siinä erityisesti AVH:n hoidon ja akuuttikuntoutuksen osalta ja toisaalta kielihäiriössä foniatrian osalta.
  5. Toimiiko henkilökohtainen budjetti siten, että tilanteiden muuttuessa palvelut voidaan turvata.
  6. Onko asiakkaan oikeusturva varmistettu ja esim. valituspolku selkeä.
  7. Miten kotiin annettavat palvelut määritellään, onko määritelmä riittävän selkeä.
  8. Miten turvataan yksilölliseen tarpeeseen perustuvat apuvälineet, jotka esim puhevammaisilla henkilöillä ovat kovin monimuotoisia.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.